

Kyrkan och torah *del 8*

Vad är det som gäller?

Det är inte ofta som man i svensk kristenhet får höra en predikan som utgår från en eller flera texter i Gamla testamentet. Det ska i så fall vara någon allmänt erkänd och välbekant profetia som början av Jesajas kapitel nio på julafton. Det finns ett tungt vägande skäl, skriver Sven Reichmann i detta avsnitt i sin artikelserie om Kyrkan och torah.

GT innehåller torah, det som i NT kallas lagen. Och hur ska man hantera lagen efter Kristus? Finns det någon anledning att alls befatta sig med den? Ja, det gör det. Vid historiens slut kommer en speciell person att forma hela mänsklighetens kultur och religion.

Låt ingen bedra er på något sätt. Ty först måste avfallet komma och laglöshetens människa, fördärvets son, öppet träda fram, motståndaren som förhäver sig över allt som kallas gud eller heligt, så att han sätter sig i Guds tempel och säger sig vara Gud. (2 Tess 2:3-4)

Mänskligheten håller alltså på att sjunka ner i ett träsk av laglöshet.

Många falska profeter skall träda fram och bedra många. Och eftersom laglösheten tilltar, kommer kärleken att svalna hos de flesta. (Matt 24:11-12)

Blir det ett laglöst Vilda Västern med cowboys och enstaka sheriffer? Det beror på vems lag det är vi talar om. Är det människors lag som går under kan det säkert bli mycket pang-pang. Men det Bibeln talar om är Guds lag och inte människors. Och då blir genast frågan vad vi ska ta oss till med torah. Har vi egentligen någon samlad och konsekvent teologi när det gäller lagen? Eller har vi kristna bara förakt? Gäller den eller gäller den inte? I någon mening gäller den fortfarande, men hur?

I denna serie av artiklar har jag ofta omnämnt de växande grupper i USA där man menar att torah är Guds eviga vilja. Även om man blir frälst genom tron på Kristus ska man sedan leva efter torah, säger de. De aktualiserar frågan om lagens roll men de kommer i konflikt med apostlamötets beslut och med budskapet i Galaterbrevet. Eftersom vi inte riktigt vet vad det är som gäller beträffande lagen kan sådana former av undervisning väcka anklag hos många. Låt oss först se lite på laglösheten.

Laglösheten

När de åt av Kunskapens träd ville människorna inte bli syndare utan de ville bli som Gud – Guds jämlikar. Detta får dock ingen lov till. Därför var det synd och människorna blev syndare. Deras önskan öppnade dem för ondska eftersom de åt mot Guds uttryckliga förbud. Hade de lyckats i sin strävan att göra sig så fina skulle Gud i praktiken bli onödig. Med hjälp av kunskap om gott och ont – alltså moral – skulle människan göra sig bättre än hon var men Gud tog tillbaka sin härlighet (Rom 3:23) och därför blev hon i stället en syndare. Den sista tidens laglöshet blir lika dubbelydig som syndafallet. Den blir på samma sätt ett uppror trots att den ser ut att vara den sanna godheten.

Vi kan redan se laglösheten runt omkring oss, kanske också i våra egna liv. Den har givetvis ett annat namn, den kallas *humanism*. Detta ord har åtminstone två tämligen åtskilda betydelser. Man talar om humanism och om humaniora när det gäller kultur, konst, filosofi och litteratur. Det är inte den betydelsen jag talar om nu. Den humanism som är laglös i Guds ögon har sina rötter i 1700-talets upplysningsfilosofi där man började säga att människan inte behövde gå till någon gud för att få veta hur hon skulle leva. Hon kunde själv formulera sin moral. Hon kunde dessutom utforska både sitt eget sjäsliv och samhällets

”mekanismer” för att genom ”social ingenjörskonst” forma det perfekta samhället. Det visade sig dock snart att var och en ville ha en egen moral som tillät honom själv att gå med vinst. För att lösa detta dilemma skapade man politiska partier. Majoriteten får bestämma vad som är moral.

Humanismens grundbult

Humanismens grundbult är tanken att människan skulle vara god nog i sig själv för att med moralens hjälp skapa en rättvis och god värld. Vi ska därför inte glömma att det finns ett kusligt ”tvärtom”. Det är när människan ska göra sig riktigt god som den verkliga ondskan kommer till synes. Ondskan påstås sitta i samhället eller i könsmaktsordningen men inte i människan. De kön eller samhällsgrupper som anses skapa problemen måste därför tvingas att avstå från sina fördelar. Tron låter Gud stå i centrum – vilket han naturligtvis gör vad vi än tycker. Humanismen förnekar Gud för att få ställa människan i centrum.

Kommunismen lurade många att tro att det skulle gå att skapa ett paradys genom att ett självdefinierat proletariet fick uppdraget att mörda alla som de själva klassade som ”bourgeoisien”. Detta franska ord betyder borgerskap, alltså medelklass, men för att mordandet skulle bli tillräckligt godtyckligt blev denna klass så dunkelt definierad i marxismen att ordet blev en sorts outgrundlig teknisk term. Man kunde skjuta vem som helst vilket syntes under den kinesiska ”kulturrevolutionen”.

Humanismen kan lite förenklat beskrivas som kristendom utan Kristus. Man tog det dubbla kärleksbudet och sågade bort den första halvan, den om att älska Gud över allting. Därmed tog man också bort den kraftkälla som gör det möjligt för människan att älska andra som sig själv.

Vad säger då NT om lagen?

Jesus kom för att fullborda lagen. Kort innan han dog på korset sa han därför att ”det är fullbordat”.

Tro inte att jag har kommit för att upphäva lagen eller profeterna. Jag har inte kommit för att upphäva utan för att fullborda. Amen säger jag er: Innan himmel och jord förgår, skall inte en enda bokstav, inte en prick i lagen förgå, förrän allt har skett. Den som därför upphäver ett av dessa minsta bud och lär människorna så, han skall kallas den minste i himmelriket. Men den som håller dem och lär människorna dem, han skall kallas stor i himmelriket. Jag säger er att om er rättfärdighet inte går långt utöver de skriftlärdas och fariseernas, skall ni inte komma in i himmelriket. (Matt 5:17-20)

Samtidigt slog han fast att han inte tänkte upphäva lagen, inte en prick. De som påstår motsatsen kan mycket väl bli frälsta men de kommer att bli bland de minsta i himmelriket. Dessutom säger Jesus att himmelrikets rättfärdighet är oåtkomlig för människans ambitioner. De riktigt ambitiösa bland fariseerna blev just därför Jesu svåraste fiender.

Jesus gjorde lagen färdig

Tänk dig två olika stora cirklar med samma medelpunkt. Den inre cirkeln föreställer Mose lag medan den yttre är Kristi lag eller Andens lag som alltså innesluter Mose lag.

Bär varandras bördor, så uppfyller ni Kristi lag. (Gal 6:2)

Så finns nu ingen fördömelse för dem som är i Kristus Jesus. Ty livets Andes lag har i Kristus Jesus gjort mig fri från syndens och dödens lag. (Rom 8:1-2)

Mose lag finns alltså kvar i sin helhet men vid apostlamötet blev det klart att den – liksom tidigare – endast skulle gälla för Israel bland annat för att hålla det folket samman och hålla det åtskilt från andra folk. Vad är då Kristi lag eller Andens lag?

Du kan göra ett experiment. Lägg de tio budorden ur Mose lag bredvid den bön som Jesus lärde sina lärjungar – ”Fader vår”. Då kan du se att det som krävs i de tio buden inte längre är ett krav utan har blivit något som man ber om. Kravet har alltså förvandlats till en gåva. Guds krav har blivit vår bön. Gud vill genom sin Ande göra det som lagen krävde så länge vi ville vara gudar i oss själva.

Så finns nu ingen fördömelse för dem som är i Kristus Jesus. Ty livets Andes lag har i Kristus Jesus gjort mig fri från syndens och dödens lag. Det som var omöjligt för lagen, svag som den var genom den syndiga naturen, det gjorde Gud genom att sända sin egen Son som syndoffer, han som till det yttre var lik en syndig människa, och i hans kropp fördömde Gud synden. Så skulle lagens krav uppfyllas i oss som inte

lever efter köttet utan efter Anden. (Rom 8:1-4)

Lagen finns alltså men nu är den en gåva – Kristus själv. Anden inspirerar vår glädje och längtan medan lagen utan Ande lätt fastnar i huvudet och slutar med dåligt samvete och uppror eller motstånd. Vi ser alltså upp till Kristus i stället för att se ner på oss själva. Ansvar och hotet om fördömelse är nu borta vilket Paulus gång på gång uttrycker i termer av frihet. Men skriver inte samme Paulus så här:

Ty Kristus är lagens slut, till rättfärdighet för var och en som tror. (Rom 10:4)

Då är väl lagen slut i alla fall och då är det väl ändå laglöshet som gäller? Eftersom lagen inte skulle avskaffas och eftersom vi inte skulle leva i laglöshet är detta en diskutabel översättning. Rent språkligt kan man väl så gärna skriva att Kristus är lagens *mål* eller lagens *syfte*. *Den uppståndne Kristus är alltså själv den fullkomnade lagen.*

Honom har ni att tacka för att ni är i Kristus Jesus, som Gud för oss har gjort till vishet, rättfärdighet, helgelse och återlösning, (1 Kor 1:30)

Fadern har gjort honom, den uppståndne Kristus, till vår rättfärdighet. Hur kan han vara det? Du kanske på liknande sätt säger att dina barn är din glädje. Det är den ömsesidiga kärleken som gör ett sådant uttryck möjligt.

Målet för hela mänskligheten, så många som blir frälsta, är att bli sammanfattade i Kristus (Ef 1:9) så att Gud till sist blir allt i alla (1 Kor 15:28). Nu lever vi Andens liv i Kristus som har löst oss från lagen och själv har blivit vår lag. När Kristus kommer blir vår rättfärdighet fullkomnad i honom.

Vi däremot väntar i Anden genom tron på den rättfärdighet som är vårt hopp. (Gal 5:5)

Ty om vi, medan vi var Guds fiender, blev försonade med Gud genom hans Sons död, hur mycket säkrare skall vi då inte bli frälsta genom hans liv, när vi nu är försonade. (Rom 5:10)

Vad ville då Paulus säga?

När han vände sig till troende hedningar ville Paulus betona att de genom Kristus slapp att "stå under lagen".

Synden skall inte vara herre över er, ty ni står inte under lagen utan under nåden. (Rom 6:14)

Vi står under Kristus, en barmhärtig, levande och kraftfull frälsare. Där moraliska principer gör oss till fyrkantiga moralister gör hans Ande oss till tacksamma tjänare. Vi är ansvarsfria trots att vi inte är ansvarlösa. Läs gärna lagen men kom ihåg att den beskriver hurdan Gud är och vad han vill göra i stället för att bara tala om hur du borde vara. Vi står som sagt inte under lagen. Paulus är bitvis obegriplig om vi inte har förstått vad detta uttryck faktiskt betyder.

Sven Reichmann